

Asia: VN/16951/2020

Lausuntopyyntö keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunto

Lausun suunnitelmasta allaolevien alaotsikoiden alle

Mikäli vastasit yhtyäsi toisen tahon lausuntoon, täsmennä mistä tahosta on kyse

-

Suunnitelman tavoitteet

1 Suunnitelman tavoitteet - avovastaus

Teknisen Kaupan Liitto ry lausuu mielellään nyt ja jatkossakin vastuullisuuteen liittyviin lausuntopyyntöihin.

Lausuntomme keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta keskittyy osiin Liikenne, Maatalous, Rakennusten erillislämmitys, Työkoneet ja Jätteiden käsittely, osaan vain osittain.

Liikenne

2a Liikenteeseen suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

-

2b Liikenne - avovastaus

Suomen päästövähennystavoite taakanjakosektoreille on vuoteen 2030 mennessä 50 % verrattuna vuoden 2005 tasoon. Liikenteen osuus taakanjakosektorin päästöistä on lähes 40 %, mitä korostaa Suomen osalta pitkät välimatkat ja talven haastavat olosuhteet. Logistiikka- ja liikennealan tärkeänä pitämät päästövähennyskeinot ovat autokannan uudistumisen nopeutus, logistiikan tehostuminen ja digitalisaatio sekä jakeluelvoitteen nosto.

Suunnitelmassa jakeluelvoitetta nostettaisiin 34 %:iin ja se toisi 0,3 Mt lisävähennykset liikenteen päästöihin. Teknisen Kaupan Liitto kannattaa jakeluelvoitteen nostamista, mutta samaan aikaan ilmastosuunnitelmassa tulisi esittää, miten kansallisesta jakeluelvoitteesta aiheutuvia

kilpailukykyvaikutuksia seurataan logistiikkamarkkinassa ja hyvitetään yrityksille tarvittaessa. Kuljetusten tukeminen kalustoinvestointien ja polttoaine- ja ajoneuvoverotuksen kautta nopeuttaa päästöjen vähentymistä vaarantamatta huoltovarmuutta. Nopeimmin tieliikenteen päästöjä voidaan vähentää lisäämällä vähäpäästöisten polttoaineiden käytön houkuttelevuutta ja saatavuutta sekä pidemmällä aikavälillä uusien käyttövoimien ja niitä yhdistävien monimoottoriratkaisujen kehitystyötä.

Henkilö-, paketti- ja kuorma-autojen sekä muiden liikennevälineiden uudistumista on tärkeää tukea käyttämällä veroetuja, hankintatukia ja romutuspalkkioita, tuen piiriin pitäisi saada myös vähäpäästöiset moottoripyörät ja muut kevyet liikennevälineet. Uusien käyttövoimien käyttöä tulee tehostaa tankkaus- ja latausinfraa laajentamalla. Nopeimmin päästöjä vähennetään konkreettisin positiivisin kannustein. Raskaan liikenteen ja työkonekäytön polttoainekustannukset tulisi jatkossa olla alemmalla tasolla kuin henkilöautoliikenteessä, jotta Suomen ulkomaankaupan kilpailukyky ei heikkene. Ammattikäyttöön tarkoitetun polttoaineen alempi verotus olisi tässä tärkeässä roolissa. Teknisen Kaupan Liitto ei kannata sellaisten lisätoimien valmistelua, jotka tähtäävät liikenteen verojen tai maksujen kasvattamiseen. Liikenteen mahdollisen päästökaupan kustannukset eivät saa heikentää Suomen kilpailukykyä suhteessa kilpailijamaihimme.

Maatalous

3a Maataloutteen suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

-

3b Maatalous - avovastaus

Maatalouden päästöihin voidaan vaikuttaa vähäpäästöisten maatalouskoneiden, biopohjaisten polttoaineiden ja uusien käyttövoimien sekä lisääntyvän digitalisaation kehitystyön tukemisen kautta. Maatalouskoneiden kustannustehokas käyttö edistää vähäpäästöisyyttä. Maatalouden osittaiseen energiaomavaraisuuteen voidaan päästä investoimalla paikalliseen aurinko-, tuuli- ja biokaasupohjaiseen energiatuotantoon päästöjen vähentämiseksi. Biopohjaisilla polttoaineilla ja hydrauliliikkaöljyllä olisi tuettuna merkittävä vaikutus. Uudet viljelymuodot ja viljelymuotojen yhdistelmät onnistuvat nykyaikaisten työkoneiden avulla. Digitaalisten ratkaisujen kautta ajomäärät vähenevät ja työtoiminnot tehostuvat. Tätä voidaan tukea tehokkaasti työkonekäytön koulutuksella, esimerkkinä Työkonealan green deal -sopimuksen verkkokoulutuspaketti.

Rakennusten erillislämmitys

4a Rakennusten erillislämmitykseen suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

-

4b Rakennusten erillislämmitys - avovastaus

Rakennusten erillislämmitys mahdollistaa päästöjen vähentämisen rinnakkaisten lämmitysjärjestelmien käytön lisäämisellä. Tämä koskee lähinnä suuria kiinteistöjä. Rakennusaikainen lämmittäminen on rakennustyömaan suurin päästöjen aiheuttaja.

Rakennustyömaan päästöjä voidaan vähentää nykyaikaisella sääsuojauksella, jolla varmistetaan energiatehokkaat ja terveysturvalliset rakentamisolosuhteet. Sähkökäyttöisten työkonoiden käyttämisellä vähennetään päästöjä, tällöin työmaalla tulee olla käytettävissä ympäristöystävällistä sähköä heti työmaan aloituksesta lähtien. Uusiutuvien lämmityspolttoaineiden käyttö rakennustyömailla vähentää niin ikään päästöjä.

Työkoneet

5a Työkoneisiin suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

-

5b Työkoneet - avovastaus

Työkoneiden osuus taakanjakosektorin päästöistä on nyt 8 %. Työkoneiden määrä, niiden päästöjen lähtötaso, työn aikainen seuranta ja loppuarviointi pitäisi saattaa laadullisen tutkimuksen alle. Päästölaskennan lähtötiedot pohjautuvat VTT:n TYKO-malliin, jossa on puutteita ja puutteellisia tietoja oikean lähtötason määrittämiseksi.

Sähköisten työkonoiden hankinta on nykyisellään kalliimpaa ja niiden käyttö tehottomampaa lataukseen kuluvan ajan vuoksi. Sähköistämiseen tarvitaan tukia ja kannusteita samaan tapaan kuin liikenteen ajoneuvokannan uudistamisessa tai rakennusten öljylämmityksestä luopumisessa. Hankintatuet heijastuisivat myönteisesti työkonoiden tuotekehitykseen ja tarjontaan. Sähköistymisen lisääntymisen etuna on myös muiden pakokaasujen ja melun vähentyminen. Tukitoimien tulisi kattaa kaikki raskaat ammattikäyttöön hankittavat työkonoidet.

Kannatettavia ovat suunnitelmassa esitetyt toimet, kuten biokaasun käytön edistäminen sekä jakeluvuorituksen laajentaminen vastaamaan fossiilisten liikennepolttoaineiden jakeluvuoritetta. Sen sijaan energiaverojen nostaminen lisää työkonoidet käyttävien yritysten kustannuksia. Polttoaineiden päästölukituksen kautta on päästy jo merkittäviin päästövähennyksiin ja uusilla käyttövoimilla voidaan päästöjen vähentämistä lisätä merkittävästi.

Suomessa työkonoidet on käytetty perinteisesti kustannustehokkaasti elinkaarensa loppuun asti, käyttäen ammattimaista korjaamista ja jopa työkonoidet tehdaskunnostamista. Työkonekorjaamisen osaamista voi käyttää tehokkaasti myös nykyisten työkonoidet käyttövoimien vaihtamiseen ja muutoksiin. Oikea kone oikeaan paikkaan on hyvä periaate meidän olosuhteissamme. Toisen asteen koulutusmahdollisuuksia tulisi lisätä työkonoidetosaamiseen eli työkonoidet korjaamiseen liittyen, sillä korjaaminen kuten vuokraaminenkin on merkittävä osa kiertotaloutta, ja sitä kautta tärkeä osa vastuullisuutta. Työkoneasentajan ammatillinen osaaminen vaatii tietoa koneista, sekä raudasta rasvasta, sähköstä, ohjelmistoista, mekaniikasta, hydraulikasta ja pneumatikasta.

Työkoneiden päästöjä ei valvota tieliikennekäyttöisiä työkonoidet lukuun ottamatta. Työkoneiden muuta valvontaa tekevät työsuojeluviranomaiset. Uusien työkonoidet digitaaliset ratkaisut poistavat valvonnan tarpeen ja ohjaavat käyttämään koneita oikein. Nopeammin uudistuva

konekanta vähentäisi päästöjä merkittävästi tavoitevuosiin mennessä. Nykyisen työkonekannan päästöjä voidaan vähentää, kun työkoneiden biopohjaisen polttoaineen hintaa ja saatavuutta tuetaan ja koneiden vähäpäästöisen käytön koulutusta lisätään. Nykyisen konekannan uudistumista normaaliin tahtiin heikentää tällä hetkellä koronapandemian aiheuttamat saatavuusongelmat niin itse työkoneissa, kuin puolijohteissa, komponenteissa ja varaosissa. Nykyisen konekannan päästöluokkia voidaan osittain parantaa uusiutuvien polttoaineiden avulla, joiden käyttöä pitäisi myös tukea. Työhön tarvittavien koneiden liikkumista työmaille voidaan vähentää sallimalla esim. kaivinkoneen ja traktorikaivurin työsuoritteiden tehokkuuteen vaikuttava peräkärryn käyttö ilman materiaalirajoituksia.

Teknisen Kaupan Liitto ry on ollut aktiivinen toimija jo nykyisen Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman aikana päästöjen vähennystyössä. Liitto on mukana Työkonealan green deal -sopimuksessa ja Päästöttömät työmaat – kestävien hankintojen green deal -sopimuksessa (jälkimmäisessä asiantuntijan ominaisuudessa). Green deal -sopimuksia voisi yhä laajentaa, mutta työkonekannan uudistuminen edellyttää investointien ja käyttökustannusten alentamista lisääviä toimia. Tällä hetkellä Työkonealan green deal -sopimuksessa ovat mukana henkilönostimet, trukit ja pyöräkuormaajat. Sopimukseen liittyvät verkkokoulutuspaketit ohjaavat myös vähäpäästöisiin toimiin, kun päästöjä pitää vähentää nykyisellä konekannalla. Käsikäyttöisten työkoneiden vahva kehitysloikka vähentää päästöjä merkittävästi, joten hankintatukien tulisi koskea myös niitä.

Jätehuolto

6a Jätehuoltoon suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

-

6b Jätehuolto - avovastaus

Jätteiden käsittely ja kiertotalous ovat suuria mahdollisuuksia lisätä EU:n raaka-aineomavaraisuutta. Tuottajavastuuyhteisöjen toiminta Suomessa on erinomaista. Suomessa toimii hyvin niin palautuspullojen ja -tölkkien, kuin akkujen, paristojen, elektroniikkajätteen ja renkaiden keräys ja kierrätys. Paperin, pahvin ja metallin keräyksen ohkeen on tullut myös muovi yhä enemmän kerättäväksi ja kierrätettäväksi. Teknisen Kaupan Liitto ry on mukana Rakentamisen muovien green deal -sopimuksessa ja sen verkkokoulutuspaketeissa.

Green deal -osaamista olisi mahdollista viedä muuallekin Eurooppaan.

F-kaasut

7a F-kaasuihin suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

7b F-kaasut - avovastaus

-

Teollisuus ja muut päästöt

8a Teollisuuteen ja muihin päästöihin suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

8b Teollisuus ja muut päästöt - avovastaus

-

Kuntien ja alueiden ilmastotyö

9a Kunnille ja alueille suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

9b Kunnat ja alueet - avovastaus

-

Kulutuksen hiilijalanjälki

10a Kulutukseen suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

10b Kulutus - avovastaus

-

Julkiset hankinnat

11a Julkisiin hankintoihin suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

11b Julkiset hankinnat - avovastaus

-

Muut poikkisektorit

12a Muille poikkisektoreille suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

En ota kantaa näihin osa-alueisiin

12b Muut poikkisektorit - avovastaus

-

Toimenpideohjelma tavoitteiden saavuttamiseksi

13a Toimenpideohjelman vaikuttavuus

En ota kantaa toimenpideohjelmaan

13b Toimenpideohjelma - avovastaus

-

13c Mitä lisätoimia ehdotatte tavoitteiden saavuttamisen varmistamiseksi?

-

Suunnitelman ympäristö-, talous- ja sosiaaliset vaikutukset

14 Suunnitelman ympäristö-, talous- ja sosiaaliset vaikutukset

-

Muita huomioita

15 Muita huomioita

Teknisen Kaupan liitto ry on elinkeinopoliittinen järjestö, johon kuuluu yli 400 vastuullisesti toimivaa yritystä Suomessa. Olennaisena osana toimintaa on osaamisen kehittäminen.

16 Voiko organisaationi osaltaan edistää ilmastosuunnitelman tavoitteiden saavuttamista?

Kyllä

Ala-Hiiro Juha

Teknisen Kaupan Liitto ry. - Markku Uitto, toimitusjohtaja